

BOSHLANG‘ICH TA’LIMDA INNOVATSION TA’LIM TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH

Toshkent viloyati Qibray tumani

45-umumta'lim maktabining boshlang'ich sinf o'qituvchisi

Abdikodirova Saodat Abdimutalovna

Annotatsiya. Ushbu maqolada boshlang‘ich ta’limda innovatsion ta’lim texnologiyalaridan foydalanish orqali dars samaradorligini oshirish yo‘llari yoritilgan.

Kalit so‘zlar: Innovatsion texnologiyalar, pedagogik texnologiyalar, axborot texnologiyalar, “Tushunchalar tahlili”, “Charxpalak”, “Zinama-zina” “O‘zim tekshiraman”, “Bo‘lishi mumkin emas”, “Ortiqchasini top”, “Juftini top” metodlari.

Insoniyat jamiyatining hozirgi zamon rivojlanish darajasi mustaqil respublikamiz ijtimoiy hayotining barcha sohalarida amalga oshirilayotgan tub o‘zgarishlarda o‘z aksini topmoqda.

Mamlakatimizda ta’lim oluvchi-yoshlarning ijodiy g‘oyalarini har tomonlama qo‘llab- quvvatlash hamda rag‘batlantirish maqsadida keng ko‘lamli islohotlar olib borilmoqda.xususan, yoshlarning ilmiy-tadqiqot va innovatsiya faoliyatini rivojlantirish maqsadida Vazirlar Mahkamasining 2018 yil 8 dekabrda “xalq ta’limi tizimida ta’lim sifatini baholash sohasidagi xalqaro tadqiqotlarni tashkil etish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 997-sonli qarori qabul qilindi. Mazkur qaror ijrosini ta’minlash maqsadida O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Ta’lim sifatini nazorat qilish davlat inspeksiyasi, xalq ta’limi vazirligi, Tashqi ishlar vazirligi hamda Moliya vazirligining xalqaro baholash dasturlari bo‘yicha xalqaro tadqiqotlarni tashkil etishi belgilandi.

Darhaqiqat, boshlang‘ich ta’limda bola shaxsining aqli, dunyoqarashi, savodxonligi, mantiqiy tafakkuri, og‘zaki va yozma nutq ko‘nikmalari rivojlanadi. Ayniqsa, o‘qish darslarida bola borliq,atrof-muhit bilan tanishadi, yaxshini yomondan ajratishni anglaydi, vatan tuyg‘usini his qiladi. Ko‘rganini va o‘qiganini qayta hikoyalash ko‘nikmasi

shakllanadi.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining qiziquvchanligi va bilishga bo'lgan ehtiyojini hisobga olgan holda pedagogik va axborot texnologiyalaridan darslarda samarali foydalanish bugungikun pedagoglaridan zamon bilan hamnafas bo'lishni talab qiladi.

Boshlang'ich sinflarda innovatsion texnologiyalardan foydalanish orqali o'quvchilarni darsdagi faolligiga erishilinadi, dars mazmuni o'quvchilarga tushunarli tilda bayon etiladi.

Bu borada "Tushunchalar tahlili", "Charxpalak", "Zinama-zina" singari metodlar bilan bir qatorda "O'zim tekshiraman", "Bo'lishi mumkin emas", "Ortiqchasini top", "Juftini top" singari didaktik o'yinlardan foydalanish maqsadga muvofiq.

"Tushunchalar tahlili", "Charxpalak", "Zinama-zina" metodlarida boshlang'ich sinflarda o'tiladigan barcha o'quv fanlarida foydalanish mumkin. Ushbu metodlardan dars jarayonida foydalanilganida juftlikda yoki kichik guruhlarda ishlash mumkin.

Savod o'rgatish darslarida "Ortiqchasini top" didaktik o'yinini qo'llash orqali sinf o'quvchilarining eslab qolish qobiliyatini rivojlantirish mumkin. Ushbu didaktik o'yinni tayyorgarlik davrida rasmlar yoki tayyor predmet va o'yinchoqlar asosida tashkil qilinganidaham yaxshi natijalar qo'lga kiritiladi.

Boshlang'ich sinf o'qituvchisi o'qitish tamoyillaridan biri sanalmish ta'lim-tarbiyaning ko'rgazmalilik tamoyili asosida darslarni tashkil qilishga harakat qiladi. Bunda talab asosida ko'rgazmalilik:

- aniq predmet va narsalarni kuzatish va ko'rsatish orqali;
- mavjud predmetlar va narsalarning modeli va nusxasidan foydalanish orqali;
- hodisaning tasviri, rasm, jadval yoki xaritalarni ko'rsatish orqali amalga oshiriladi.

O'qituvchi ushbu tamoyilni amalga oshishida multimediya vositalaridan foydalanishi mumkin. O'tilayotgan mavzuni bola tasavvurida yaqqol hosil qilish va ta'lim sifatini oshirishda multimediya vositalari orqali namoyish qilishning ahamiyati beqiyosdir.

Hozirgi kunda ta'lim sohasida o'qitishni avtomatlashtirishga katta e'tibor berilmoqda. Chunki zamonaviy o'qitish texnologiyalaridan dars jarayonida foydalanish

katta ijobiy natijalar beradi. O‘qitishni avtomatlashtirish (axborotlashtirish) yoki axborot texnologiyalaridan foydalanish dasturiga quyidagilarni kiritish murnkin:

- a) ta’lim tizimining barcha pog‘onalarida axborotlashtirishning yetakchi bo‘g‘inliginila’minlash;
- b) barcha sohalar bo‘yicha bilim berishda axborotlashtirishni riyojlantirishni loyihalash va yaratish (monitoring), resurs markaz tizimi;
- d) axborotlashtirish sohalarida me’yoriy bazalarni yaratish (metodlar, ilmiy-metodik birlashmalar va h.k.);
- e) texnik ta’minotni – kompyuterlar, axborot texnologiyasining boshqa qurilmalari (fotoapparat,kamera), ularga xizmat ko‘rsatish uchun kerakli materiallarni yaratish;
- f) (havo orqali, yerning sun’iy yo‘ldoshlari va boshqa aloqa kanallari) tarmoqlari;
- g) ta’minot resurslari (dasturiy ta’minot, internetdagi axborotlar majmui, ma’lumotnomalar vah.k.).

Boshlang‘ich ta’limda axborot kommunikatsion texnologiyalaridan foydalanish orqali ta’lim samaradorligini oshirish bugungi kun ta’lim jarayoninig muhim vazifasi hisoblanadi. Ayniqsa tabiatshunoslik darslarida televideniya orqali berib boriladigan ilmiy-ommabob filmlar, audio-video texnikasi vositalari orqali beriladigan o‘quv materiallari, kompyuter va internet materillaridan foydalanish mumkin. Hozirda boshlang‘ich ta’lim fani o‘qituvchilari darslarni ilg‘or pedagogik texnologiyalar bilan birga axborot kommunikatsion texnologiyalaridan unumli foydalangan holda tashkil etish orqali oquvchilarning bilim, ko‘nikma va malakalarini mustaxkamlash ma’suliyati yuklanadi. Kompyuter orqali darslarni tashkil etish uchun fan o‘qituvchilari avvalo kompyuterda ishlash ko‘nikmalariga ega bo‘lishlari lozim. Har xil ko‘rinishdagi darslarni tashkil qilish asnosida vizual informatsiyalarga yuqori darajada talabgor bo‘lgan o‘quvchilarining xohishi amalga oshadi, mashg‘ulot zerikarli ko‘rinishdan mazmunan boy va ta’sirchan darsga aylanadi, ko‘rgazmalilikning amalga oshishi natijasida diqqat va yangi mavzuning xotirada uzoq muddatga saqlanib qolishi ta’minlanadi. Darsni mazmunli o‘tishiga tayyorgarlik ko‘rilishi natijasida esa, o‘qituvchining ijodkorligi va zamonaviy bilimlarnio‘rganishga bo‘lgan ishtiyoqi rivojlanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Omonov N.T. pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat / – T.: “Iqtisod–moliya”.2009.
2. pirmuxamedova M. pedagogik mahorat asoslari . - T.: 2008.
3. Ro‘ziyeva D., Usmonboyeva M., Holiqova Z. Interfaol metodlar: mohiyati va qo‘llanilishi. Met.qo‘ll. – T.: Nizomiy nomli DTpU, 2013.
4. Sultonova G.A. pedagogik mahorat . –T.: TDpU, 2005.
5. Begimkulov U.Sh., Djurayev R.x., Isyanov R.G., Sharipov Sh.S., Adashboyev Sh.M., Soy M.N. pedagogik ta’limni axborotlashtirish: nazariya va amaliyot, Toshkent: – 2011.